

може призвести до негативних наслідків. Не на кожному занятті можуть бути використані методи інтерактивного навчання, зважаючи на його зміст, склад навчальної групи і т. д. При відносному пріоритеті інтерактивних методів навчання на заняттях повинні займати своє місце самостійна робота з науково-технічною літературою, індивідуальна практична діяльність, інші форми та методи навчання.

Актуальними напрямками подальшої розробки окреслюваної проблеми є вивчення питання щодо можливостей використання сучасних технічних засобів в процесі впровадження методів інтерактивного навчання на різних етапах вивчення майбутніми вчителями технологій курсу “Основи охорони праці”.

Використана література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України / Алексюк А.М.– К.: Либідь, 1998. – 560 с.
2. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки): Навч. посібник/ В. В. Бегун, І. М. Науменко – К.: , 2004. – 328с.
3. Березуцький В. В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н. П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред. проф. В. В. Березуцького.-Х.: Факт, 2005. – 348 с.
4. Щукина Г. И. Активизация познавательной деятельности учащихся в учебном процессе/ Щукина Г. И.–М.: Просвещение, 1979. – 160с.

Кравченко Л. В. Использование интерактивных методов обучения в процессе изучения будущего учителя технологий курса “охрана труда”.

В статье представлен анализ условий активизации познавательной деятельности на уровне инноваций, которые касаются организации, форм и методов обучения; рассмотрен алгоритм использования методов интерактивного обучения в процесс изучения будущими учителями технологий курса “Основы охраны труда”.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, основы охраны труда, активизация учебного процесса, интерактивные методы обучения, этапы внедрения интерактивных методов обучения.

Kravchenko L. V. The use of interactive methods of instruction in the process of studying the future teacher technology course “safety at work”.

The paper presented an analysis of conditions enhancing cognitive activity at the level of innovation that relate to the organization, forms and methods of teaching; The algorithm used interactive teaching methods in the process of studying the future of technology by teachers of the course “Fundamentals of safety.”

Keywords: professional preparation, fundamentals of safety, activation of educational process, interactive methods of studies, stages of introduction of interactive methods of studies.

***Кільдеров Д. Е., Кільдерова Л. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова***

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НАУКИ І ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОГО ВНЗ

У статті зроблена спроба розкрити деякі аспекти сутності та взаємозв'язків інтеграційних процесів у науковому і освітньому просторі на сучасному етапі розвитку педагогічного ВНЗ.

Ключові слова: інтеграція, наука, освіта, знання, суспільство, виробництво, освітній процес.

У XXI столітті з величезним потоком загальної інформації виникає потреба у впровадженні сучасних, досконалих технологій передачі знань. Першочергового значення набувають такі компоненти змісту освіти, які відбивають тенденції інтеграції наукових знань. Інтеграційні процеси науки і політичного життя відіграють визначальну роль у формуванні сучасного стилю наукового мислення і світогляду людини. Перед людством стоять такі завдання, які не вирішити без консолідації, наукових і політичних сил, це освоєння космосу, боротьба з хворобами типу СНІД, загроза енергетичної кризи, екологічне забруднення середовища і ряд інших.

Важливим етапом є виявлення дидактичних складових, що відповідають процесу інтеграції науки і освіти. Існуюча предметна система навчання відбиває ділення предметних галузей знань, що склалося в науці, на природничі, технічні і гуманітарні. Розвиток наукового пізнання з одного боку посилює диференціацію наук, а з іншого боку виявляється у вивченні суміжних областей у пізнанні природи, суспільства, техніки і людини, що викликає процес інтеграції наукового знання, для вивчення непізнаного.

Взаємозв'язані процеси диференціації і інтеграції складають об'єктивну основу розвитку науки і освіти, вдосконалення як предметної системи навчання, так і створення об'єднаних інтеграційних курсів. Традиційне розуміння науки лише як закінченої системи знань призводило до того, що поняття "Навчальний предмет" було тотожне поняттю "Основи наук". У навчальне пізнання включалися тільки перевірені, здавалося б, непорушні знання, хоча вони могли бути і не вірні, або вірні для якогось певного кола умов.

Такий підхід гальмував віддзеркалення в процесі навчання нових ідей і теорій науки. Гальмував формування нового стилю мислення і світогляду. Недооцінювалася наука і як система діяльності, що призводило до слабого віддзеркалення методів пошуку в освітньому процесі.

Оптимальний варіант розвитку – це цілісне віддзеркалення науки в змісті освіти як системи знань і як виду діяльності, тобто єдність теорії і методу.

Метою статті є висвітлення сутності та взаємозв'язків інтеграційних процесів у науці та освіті педагогічного ВНЗ.

Соціальний досвід інтеграції науки дуже великий і різноманітний. Процеси інтеграції впливають на систему наукових знань, на синтез методів і видів діяльності у науковому пізнанні. В свою чергу пізнавальна діяльність формує особу під впливом синтезу стосунків при комплексному віддзеркаленні дійсності, коли пізнання набуває оцінюючого стимулюючого характеру, а процеси інтеграції удосконалюють способи організації наукових досліджень. Посилюється комплексність і колективність наукового пошуку, проблемність теми дослідження, що сприяє міжнауковій інтеграції.

Інтеграційні процеси науки відбиваються в основних компонентах структури змісту освіти:

- а) в системі знань, які перетворюються кількісно і якісно з урахуванням знань багатьох галузей науки;
- б) в системі умінь, які розвиваються і підсилюють специфіку науково-пізнавальної діяльності;
- в) в системі навичок і стосунків, які поглиблюються і розширюються, аж до можливості побудови філософських висновків і синтезу нових знань на основі отриманих.

Зверев І. Д. і Максимова В. М., аналізуючи особливості інтеграції науки, виділяють загальні риси її розвитку. Так до загальних рис розвитку сучасної науки вони відносять посилення соціальної функції у розвитку суспільства, виробництва, людини, гуманістична спрямованість; спостерігається методологічне осмислення наукових даних, посилення евристичних функцій в теорії пізнання; зростання ролі аксіоматичного методу

пізнання і математичного моделювання суті явищ; розвиток дедуктивних підходів в побудові теорій формалізованих способів вираження закономірностей, абстрактній наочності; виникнення нових пограничних наук, ускладнення зв'язків супідрядності і взаємовпливу між загальнонауковими концепціями, філософією і методологією [2].

Основний видом організаційної діяльності в науці і практиці є – синтез, він оголяє діалектику сучасного наукового пізнання і виявляє взаємозв'язки в процесі навчання.

На наш погляд синтез може діяти між багатьма науками (міжнауковий) і виступати як основа методології викладання наукових знань (методологічний).

Міжнауковий синтез визначає процеси інтеграції, упорядковуючи усе різноманіття наукових знань, виділяючи нові блоки і елементи. Сучасне наукове знання має багаторівневий і багатофункціональний характер. В результаті інтеграційних процесів виникли нові галузі (елементи) знань як результат синтезу знань пограничних наук (біофізика, біохімія, біокібернетика, математична лінгвістика, фізична хімія і інші).

Диференціація і інтеграція конкретних наук не є простим кількісним приростом і накопиченням знання, це закономірний дискретний процес розвитку науки, який можна уповільнити або прискорити, але не можна відмінити. На жаль, зараз в нашій країні спостерігається значне відставання від загального рівня таких інтеграційних наук, як кібернетика, обчислювальна техніка, біокібернетика і ряд інших, але отримали пріоритетний розвиток космічна техніка, літакобудування, ракетна техніка.

Через глобальність наукових проблем, які неможливо вирішити навіть усіма силами однієї країни, створюються комплекси міжнаукового і політичного синтезу, що об'єднують учених і політиків багатьох країн.

Інтеграція наук відбувається немов би спонтанно під час дослідження фундаментальних об'єктів пізнання: природа, суспільство, людина, техніка, мистецтво. Навколо кожного об'єкту виникають міждисциплінарні напрями, що об'єднують раніше відомі і нові дисципліни суміжного характеру шляхом їх комплексного синтезу і створення узагальнених концептуальних розробок (мистецтвознавство, екологія, безпека життєдіяльності, концепція сучасного природознавства і інші).

Для підростаючого молодого покоління складає деяку складність поєднати духовність світу з сучасною науковою картиною, оскільки матеріалістична філософія, яка спиралася на науковість, виявилася незатребуваною. Уявлення про сучасну наукову картину світу будується шляхом синтезу і засвоєння конкретно-наукових і філософських понять.

Інтеграційні процеси в науці можна представити в двох площинах:

а) по горизонталі – між конкретними науками;

б) по вертикалі – між науками і філософією, коли в науці виявляється глобальний взаємозв'язок або поняття (ентропія, матерія, простір, рух, людина і суспільство), які вимагають філософського осмислення, розвитку і прогнозування. Звідси, відношення філософії зі спеціальними дисциплінами стали складнішими. Між ними з'явилися нові теорії (узагальнена теорія систем і системний підхід, теорія інформації), які носять міждисциплінарний загальнонауковий характер.

У сучасному науковому пізнанні широко використовуються ідеї і методи інших наук, наприклад, кібернетики, статистики. Узагальнені ідеї цих наук, зокрема, теорія вірогідності, завдяки певним логико-гносеологічним процедурам поширюються на будь-який клас самокерованих систем. У центрі вивчення опиняються такі властивості, які є загальними для систем різної природи.

Абрасов М. Т. зверте увагу на роль узагальнюючого міжнаукового синтезу, який обмежений дослідженням, в основному, інформаційно-управлінських систем, оскільки “на основі тільки гомоморфності немає можливості винайти знання, наприклад, про

специфіку громадських явищ". Процес екстраполяції узагальнених ідей і принципів як пізнавального засобу в нових областях дійсності, в порівнянні з якими ці ідеї були виявлені, і сприяють розвитку наукового знання [0].

Сидоренко В. К. в своїх роботі розглядає процес інтеграції наукових знань як можливий модуль балансу для подальшого синтезу нових знань [5; 6].

Міжнауковий синтез проявляється серед споріднених за своєю природою фундаментальних наук і комплексних завдань, що мають прикладне значення, але що носять науковий і соціально-економічний характер. Одночасно міжнауковий синтез йде по напрямку загальнонаукових, філософських узагальнень, коли потрібно осмислення глобальних явищ природи або громадського життя. Основними прийомами міжнаукового синтезу є процеси узагальнення, екстраполяції, абстрагування (ідеалізації), гібридизації. [2].

Методологічний синтез сприяє зміні структури науки як системи і висуває проблеми наукової діяльності. Тобто методологічний синтез визначає методологію досліджень, методів і засобів наукового пошуку процесів пізнання.

Для сучасного наукового пізнання властива втрата однозначності знань, посилюється роль абстракцій і вірогідності стану, що відбиває загальність зв'язку. Це дозволяє сформулювати принципові моделі дій, побудувати інформаційні системи, узагальнити наочні образи предметів дійсності і зберегти єдність взаємозв'язків, наукового пізнання: наука і моральність, мораль і пізнання, соціальне і природничо-наукове, мотивація і продуктивність, наукова творчість і ряд інших.

Взаємність гносеологічних і соціальних проблем пізнання визначає діалектику розвитку і зв'язку науково-технічного і соціального прогресу, інтеграцію природних, технічних і суспільно-гуманітарних наук на основі цілісного підходу з позицій прогресу суспільства.

Сучасні можливості науки дуже великі і все гостріше встає завдання морального забезпечення подальшого прогресу науки і техніки при кожному окремому науковому відкритті і постановці цілей пізнання. Які можливості і небезпеки генної інженерії? До яких меж наука може втручатися в генетику і психіку людини? І низка інших подібних запитань.

В процесі зближення науки і моралі посилюється пізнавальна роль моралі, яка відбиває об'єкти не в первозданному, природному вигляді, а що пройшли через призму людського морального досвіду, соціальних потреб і класових інтересів [4]. Предмети не ізольовані від суб'єктів, а задіяні в складну, багатопланову практику. Посилюються соціальні характеристики пізнання, оскільки моральні оцінки і вимоги, переконання і ідеали ученого не довільні, а визначаються суспільно-історичною практикою і нормами поведінки.

Наука з процесами всебічної інтеграції перетворюється на безпосередню продуктивну силу суспільства. Це можна простерігати на наступних прикладах: скорочення термінів просування наукових розробок до їх реалізації; вдосконалення технологічних процесів; широке використання передових технологій і методів управління виробництвом.

Комплексні міждисциплінарні проблеми науки і виробництва (освоєння космосу, охорона довкілля і інші) інтегрують науку і практику. При цьому створюється єдиний технологічний цикл, який вимагає вищої кваліфікації і трудової дисципліни, інтелектуалізує діяльність людини. Інтеграція знань і видів трудової діяльності людини в процесі вирішення комплексних завдань посилює колективний характер виробництва. Суб'єктами діяльності виступають наукові і трудові колективи, які виражають інтеграційні властивості, що входять складовою частиною в їх виробничий цикл.

Таким чином, інтеграційні процеси є показником розвитку науково-технічного і соціального прогресу в будь-якому суспільстві і зобов'язані йти на зближення (союзи) з різними політичними групами.

Інтеграційні процеси в науці сприяють:

а) у системі знань виникненню нових пограничних наук, комплексних напрямів досліджень і збільшенню методологічних розробок;

б) у системі діяльності поширенню різних методів дослідження, формуванню специфічних способів міжнаукового синтезу гібридизації, екстраполяції, комплексування, абстрагування, спілкування і розвитку загальнонаукових логіко-методологічних концепцій;

в) у системі наук розвитку взаємовпливу логіко-методологічних концепцій на суспільну свідомість і ідеологію суспільства;

г) у системі організаційного процесу проведенню комплексних колективних досліджень, об'єднують різні школи і напрями для вирішення глобальних міжнаукових проблем.

д) у системі освіти виникненню нових спеціальностей, будучи відповідно ініціатором інтеграційних процесів в навчанні.

Процес інтеграції навчального знання, роз'єданого по роках і по окремих предметах, є складним, але необхідним завданням. Оскільки при наявній кількості наукових знань здійснювати освіту за допомогою міжпредметних зв'язків не ефективно. Міжпредметні зв'язки через специфіку навчального пізнання не дають можливості повністю розкрити нові наукові ідеї і методи, широкі соціальні зв'язки, що спричинені процесами інтеграції.

Потрібний пошук дидактичного еквіваленту інтеграційним процесам в науці інтеграційним процесам в освіті. І таким еквівалентом може стати принцип синергетичного підходу.

Інтеграція знань у навчальному процесі полягає в тому, що абстрагується і структурно упорядковується навчальний матеріал окремих дисциплін об'єднаний однією науковою ідеєю і методом пізнання, а потім екстраполюється на інші схожі системи і ситуації інших предметних галузях.

Інтеграційні процеси актуалізують протиріччя в навчанні, що визначають сутність діалектичного методу пізнання. Розкриття за допомогою інтеграційних процесів загального взаємозв'язку процесів і явищ, їхній розвиток в єдності і боротьбі протилежностей сприяє висуненню нових пізнавальних методик, які розвивають уміння узагальнювати знання, в одиничному бачити систему і з цих позицій планувати результат пізнання. Такий підхід визначає рушійні сили процесу навчання, його основне протиріччя між новими вимогами і наявним рівнем розумового розвитку.

Висновки. Інтеграційні процеси є найважливішим чинником розвитку сучасного процесу навчання і пізнавальної діяльності. Піднімаючи на вищий якісно новий науковий рівень увесь процес навчання. Інтеграційні дисципліни дозволяють передати студенту більшу кількість знань і умінь, формують багатосторонню особу, забезпечуючи розвиваючу і виховну функцію навчального процесу.

Інтеграційні процеси дозволяють розкрити на основі філософських узагальнень, підчас вивчення природничо-наукових і гуманітарних дисциплін, єдність наукових знань. Тому особливого значення набуває процес гуманітаризації навчання, розкриття моральних аспектів науки, аналізу взаємозв'язків людина – техніка – природа.

Формування умінь комплексного використання знань, вироблення оптимальних шляхів рішення складних методичних завдань з урахуванням інтеграційних процесів в науці, суспільстві і пізнанні – основний напрям розвитку освітньої системи в у XXI столітті.

Використана література:

1. Абрамов Н. Т. Кибернетика и проблемы теоретизации научного знания / Н. Т. Абрамов // Вопросы философии, 1977. – № 5. – С. 85.
2. Зверев И. Д. Междисциплинарные связи в современной школе / И. Д. Зверев, В. Н. Максимова. – М.: Педагогика, 1981. – 159 с.
3. Колесников Л. Ф. Эффективность образования / Л. Ф. Колесников. – М.: Педагогика, 1991. – 270 с.
4. Коновалова Н. В. Мораль и познание / Н. В. Коновалова. – М.: Педагогика, 1975. – 157 с.
5. Сидоренко В. К. Проблема актуальна, різнобічна: Про інтеграцію навчальних предметів у педагогічній теорії і практиці / В. К. Сидоренко // Рідна школа. – 1992. – №7-8. – С. 30-34.
6. Сидоренко В. К. Фундаменталізація професійної підготовки як один із пріоритетних напрямів розвитку вищої освіти в Україні / В. К. Сидоренко, С. В. Білевич // Вища освіта України. – 2004. – № 3. – С. 35-41.

Кильдеров Д. Е., Кильдерова Л. В. Взаимосвязь интеграционных процессов науки и образования на современном этапе развития педагогического вуза.

В статье сделана попытка раскрыть некоторые аспекты сущности и взаимосвязей интеграционных процессов в научном и образовательном пространстве на современном этапе развития педагогического ВУЗа.

Ключевые слова: интеграция, наука, образование, знание, общество, производство, образовательный процесс.

Kil'derov D., Kil'derova L. The relationship of the integration processes of science and education at the present stage of development of Pedagogical University

The endeavour to reveal some aspects of main point and the correlation of the integration processes in the scientific and educational sphere at the present stage of development university teaching was represented in the article.

Keywords: integration, science, education, knowledge, society, manufacturing, educational process.

Кулінка Ю. С.

**Криворізький педагогічний інститут
ДВНЗ “Криворізький національний університет”**

**МЕТОД ЛЯЛЬКОТЕРАПІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
ТЕХНОЛОГІЇ ДО РОБОТИ З ДЕВІАНТНИМИ ПІДЛІТКАМИ**

У статті розглянуто сучасні підходи до методу лялькотерапії як новітньої категорії у підготовці сучасного вчителя технології. Представлено теоретико-практичний аспект лялькотерапії у світлі превентивної педагогіки. Окреслено основні напрямки використання лялькотерапії у роботі педагога.

Ключові слова: превентивна педагогіка, превентивна педагогічна діяльність вчителя технології, арт-терапія, лялькотерапія, українська народна іграшка, ляльковий театр, девіантні підлітки.

На сучасному етапі становлення української державності значно актуалізується проблема утвердження духовних, морально-естетичних якостей, основ національного характеру. Краса, художньо організований вплив на почуття і творчі здібності людини, його власна естетична діяльність є суттєвими і результативними факторами примноження потенціалу як особистості, так і суспільства в цілому.

Серед різних методів корекції і превенції девіантних форм поведінки у підлітків перевага надається груповій психотерапії. Працювати з підлітками 12-15 років